

S.P.
46/2

D.P.

DEMOKRATİK PARTİ

TÜZÜK

76-250
1977

D.P.

T.B.M.M.

DDC: 76-250
YER: 1977
YIL: 1977
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 76-534

KÜTÜPHANESİ

DEMOKRATİK PARTİ

T. B. M. M.
Kitaplığı
Es. No: 1977. 750
Deniz: S. P. 46/2

T Ü Z Ü K

(16.4.1977 tarihinde Demokratik Parti'nin Üçüncü Büyük Kongresinde yapılan değişiklikle yeniden basılmıştır.)

Dizgi-Tertip ve Baskı Selçuklu Matbaası

TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

1. D.P. Tüzüğü, 18 Aralık 1970 tarihinde kuruluş beyannamesinin İçişleri Bakanlığına verilip Partinin kurulması ile yürürlüğe girmiştir.
2. D.P. kurucuları, "Kurucular Meclisi" olarak, 21. 6. 1971 tarihinde yaptıkları toplantıda, Siyasî Partiler Kanunu'nun 10. maddesinin 6. fıkrası ve Parti Tüzüğü'nün geçici birinci maddesi gereğince Tüzük'te değişiklik yapmışlardır.
3. 16 ve 17 Aralık 1972 tarihlerinde toplanan D.P. Birinci Büyük Kongresi'nde Tüzük değişikliği yapılmıştır.
4. 8 Temmuz 1973 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 1783 sayılı ve 26. 6. 1973 kabul tarihli kanunun geçici 7. maddesine dayanarak, D.P. Merkez karar organı olan Parti Divanı, 7 Ağustos 1973 tarihinde Tüzük değişikliği yapmıştır.
5. 1 ve 2 Şubat 1975 tarihlerinde toplanan D.P. İkinci Büyük Kongresi'nde Tüzük değişikliği yapılmıştır.
6. 16 Nisan 1977 tarihinde toplanan D.P. Üçüncü Büyük Kongresinde Tüzük değişikliği yapılmış; bu değişiklik, kabul edildiği an yürürlüğe girmiştir.

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

Kuruluşu, Adı ve Merkezi:

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Siyasî Partiler Kanunu hükümlerine göre çalışmak üzere (Demokratik Parti) adı ile bir siyasî parti kurulmuştur.

Partinin merkezi Ankara'dadır.

Partinin özel işareti, (YETER, SÖZ MİLLETİNDİR!) prensibinin ifadesi olan (BAŞ PARMAGI AÇIK SAĞ EL) işaretidir.

Gayesi:

MADDE 2 — Demokratik Parti, solun karşısında, DEMOKRATİK SAĞ'ın temsilcisi MİLLİYETÇİ bir partidir.

Gayesi, programında yazılı hususları yerine getirmek; millî beraberliği ve bütünlüğü korumak; demokratik hukuk nizamı içinde millî hâkimiyeti ve köycülüğü geliştirmek; ferdin, ailenin ve toplumun tam bir hürriyet ve refah içinde yaşamasını temin etmek; sosyal adaleti, millî bünyeye uygun islâhatçılığı, Türkiye'nin muasır medeniyet seviyesine ulaşmasını, Türk harsının rehberliği altında gerçekleştirmektedir.

İKİNCİ KISIM

PARTİ ÜYELİĞİ

Üyeliğin Genel Şartları:

MADDE 3 — Partinin gayesini, Tüzüğünü ve Programını benimseyen ve parti çalışmalarına katılmayı ve belirli bir aidat ödemeyi kabul eden her Türk vatandaşı partiye üye olabilir.

Üye Olamayacak Kimseler:

MADDE 4 — Aşağıdaki yazılı kimseler partiye üye olamazlar:

- a) Türk vatandaşı olmayanlar,
- b) Reşit olmayanlar,
- c) Kısıtlılar,
- d) Kesin olarak mahkûm oldukları bir suçtan dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğine seçilme yeterliğini kaybetmiş olanlar,
- e) Lise veya eşiti, yahut daha alt kademedeki öğrenim kurumlarında öğrenci olanlar,
- f) Askerî şahıslar, devlet memurları, mahalli idare memurları ile kamu iktisadî teşebbüslerinin ve özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş bankaların ve kuruluşların yönetim ve denetim işlerinde çalışanlar ve (işçi statüsünde çalışanlar hariç) aylıklı ve yevmiyeli memurlar,

g) Özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin merkez kurullarında görev alanlar,

h) Affedilmiş olsalar bile, selâhiyet ve nüfuzu-nu kullanarak insan haklarını çiğneyici fillerden doğan bir suçtan, vatana hiyanetten, komünistlikten, mukaddesata hürmetsizlikten ve yüz kızartıcı bir suçtan ve her ne şekilde olursa olsun, âmme malını çalmaktan kesin olarak mahkûm olmuş bulunanlar,

i) Siyasî Partiler Kanununun 111'inci maddesi-nin 3/A bendi gereğince bir siyasî partiden kesin olarak çıkartılmış kimseler ile partiden kesin olarak çıkarılmayıp da bir siyasî partinin kapatılmasına sebep olan ve işledikleri fiil ceza kovuşturmasına konu teşkil etmemiş bulunan, yahut ta bu fiillerin ayrıca ceza kovuşturmasına konu teşkil etmişse haklarında takipsizlik veya muhakemenin men'i veyahut kesin beraat kararı verilmemiş olan kimseler,

j) Parti programındaki temel görüşlere aykırı görüşleri benimseyen veya yayan dernek vesair tüzel kişilere üye olanlar ile parti programındaki temel görüşlere aykırı görüşleri benimsedikleri, yazdıkları ve yaydıkları bilinenler ile kökü dışarıda olan siyasî mahiyetteki derneklerin üyesi bulunanlar,

k) Kamuoyunda veya çevresinde kötü tanınan kimseler.

Partiye Üye Olma:

MADDE 5 — Partiye üye olmak için aşağıdaki hususların yerine getirilmesi lâzımdır:

a) İki partili tarafından tezkiye edilerek, partiye üye olmak isteyen vatandaşlardan Parti Tüzüğünü ve Programını kabul ettiğine, üyelik haklarını dürüstlükle kullanacağına ve kendisine düşen parti görevlerini herhangi bir menfaat gözetmeksizin yerine getireceğine dair namus ve şeref sözünü havi iki nüsha giriş beyannamesi alınır. Bu beyannamede müracaatçının adı, soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, tahsil durumu, medenî hali, mesleği, ikametgâh ve varsa iş adresinin sarîh olarak yazılması mecburidir. Partiye üye olmak isteyen kimse, ikametgâhının veya işyerinin bulunduğu ilçe idare kuruluna müracaat eder. İlçe idare kurulu müracaatçıya, talebi halinde, bir “Alındı” belgesi verir ve müracaatçının giriş beyannamesindeki şekil noksanlıkları olması halinde, talep sahibine, bu noksanlıkları tamamlaması için 15 günlük bir süre tanınır.

b) Herhangi bir sebepten dolayı ilçe idare kuruluna müracaat imkânı bulunmayan ahvalde il idare kuruluna müracaat edilebilir.

İl idare kurulu, bu müracaatı, alâkalı kurula zimmet mukabili teslim edebileceği gibi, iadeli taahhütlü mektupla da gereği yapılmak üzere gönderir.

c) İlçe idare kurulunca isteklinin partiye alın-

masına (4'üncü madde hükümleri içerisinde) mani hali olup olmadığının tesbiti için inceleme yapılır. İnceleme müracaat tarihinden itibaren azamî on beş gün sürebilir. İnceleme sonunda müracaatın kabulü veya kabul edilmemesi hakkında ilçe idare kurulunca bir karar verilir. Bu kararın karar defterine geçirilmesi mecburidir. Karar, "Kabul" şeklinde ise kararın tarih ve numarası giriş beyannamesine yazılır.

d) Karar, isteklinin partiye kabul edilmemesi şeklinde ise, bu husus karar tarihinden itibaren bir ay içerisinde hiçbir sebep gösterilmeksizin istekliye taahhütlü mektupla bildirilir. Sarih adresi olmayan giriş beyannameleri ile toplu liste halinde müracaatlar hakkında bir muamele yapılmaz. Giriş beyannamesi olmayanlar hakkında tekemmül ettirilen üye kayıtları muteber sayılmaz.

e) Partiye üye olmak üzere mürcaat eden vatandaş, müracaat tarihinden itibaren bir ay içerisinde müsbet veya menfî bir tebligat almadıysa o ilçenin bağlı bulunduğu il idare kuruluna yazılı olarak durumu bildirir. İl İdare Kurulu müracaattan itibaren en geç bir ay içerisinde bir karar vererek, bu kararı müracaat sahibine taahhütlü mektupla bildirmeye mecburdur. Aksi halde, ilçe idare kurulunun kararını kabul etmiş sayılır.

f) İlçe ve il idare kurullarından süresi içerisinde partiye kaydının yapıldığına dair cevap alamamış kimseler, Genel İdare Kuruluna müracaat edebilirler.

Genel İdare Kurulu, gerekli incelemelerden sonra nihai kararı verir. Karar, “Kabul” şeklinde ise, ilgili, bu tarihten itibaren Partinin üyesi sayılır. Bu kimsenin partili olduğuna Genel İdare Kurulu karar verdikten sonra bu karara itiraz olunamaz. Karar, ilgilinin aleyhine ise, sebep zikredilmeden iadeli taahhütlü olarak kendisine bildirilir. Bu karara karşı da itiraz edilemez.

g) Genel Başkan veya merkez teşkilâtı yetkililerinin üye giriş beyannamesini imza edip, Genel İdare Kurulunda karara bağladıkları müracaatlar, ait olduğu il ve ilçede üye kayıt defterlerine bir itiraz ileri sürülmeden işlenir.

h) T.B.M.M. seçimlerinde partinin aday listelerinde bağımsızlık sıfatı belirtilmeden aday olanlar, seçimi kazandıkları anda kendiliğinden parti üyesi olurlar.

Üye Kayıt Defterlerinin Tutulması:

MADDE 6 — Her ilçe noterden tasdikli bir üye kayıt defteri tutmaya mecburdur. Bu deftere, Tüzüğün 5’inci maddesine göre partiye kabul edilen üyeler, mahalle ve köylerinin bulunduğu sayfalara, karar tarih, numarası, isim ve soyadı ve adresi ile birlikte işlenir. Beyannamenin ikinci nüshası, karar tarih, numarası ve ilçe kayıt numarası işlendikten sonra il idare kuruluna gönderilir. İl idare kurulu, ilde mevcut noterden tasdikli üye kayıt defterine ilçelere

ve ilçelerin mahalle ve köylerine göre kaydeder. Beyannameleri de kartoteks esasına göre, muhafaza eder.

İller, ilçelere göre partiye kayıtlı üyelerin listelerini, ayrıca altı ayda bir de, yeni kaydolan ve ayrılanların listelerini, Genel İdare Kuruluna gönderir. Genel İdare Kurulu, üye kayıt kütüğüne bunu illere göre kaydeder ve illerden gelen evrakı muhafaza eder.

Yardımcı kollar ve kurullar da bu esasa göre hareket ederler.

Kayıt Yeri:

MADDE 7 — Her parti üyesi, kaydını yaptırdığı ilçe teşkilâtına mensuptur. Bir parti üyesi, yalnız bir tek ilçe teşkilâtına kaydolanabilir. Hiçbir parti üyesi nakil işlemi yaptırmadıkça bir başka ilçe teşkilâtına kayıt olamaz ve kayıtlı bulunduğu mahalle veya köyden başka bir yerden delege seçilemez.

Partiden Ayrılmış Olanların Yeniden Partiye Kabulü:

MADDE 8 — Parti iller teşkilâtına mensup olup da partiden ayrılmış olanların yeniden partiye kabul-leri, ilçe idare kurulunun mütalâası üzerine il idare kurulu kararma bağlıdır. İl idare kurulunun kararı kesindir.

Partiden evvelce ayrılmış olan PARTİ DİVANI Merkez Disiplin ve Denetim Kurulu ve T.B.M.M. üyelerinin yeniden partiye kabulleri, mensup oldukları il

idare kurulunun mütalâası ve Genel İdare Kurulunun kararına bağlıdır. Genel İdare Kurulunun kararı ke-sindir.

Kanunî zaruretler dolayısıyla partiden ayrılmış ve tüzüğün 4 ncü maddesi hükümleri dışındaki di-siplin sebepleri ile partiden çıkarılmış olanların mani halî geçince, istekleri üzerine kayıtlar yenilenir.

PARTİ DİVANI, lüzum gördüğü hallerde, yu-karıdaki fıkra hükümleri saklı kalmak şartıyla, parti-den çıkarılanlar hakkında af kararı alabilir.

Üye Kaydının Silinmesi:

MADDE 9 — Bir parti üyesinin, üyelik için ka-nun ve parti tüzüğü hükümlerine göre, gereken ni-teliklere sahip olmadığı veya bu nitelikleri sonradan kaybettiği anlaşılırsa, kendisinden il veya Genel İda-re Kurulunca bu konuda yazılı görüşünün bildirmesi istenir. Bu üye, yazılı görüşünü, bu husustaki yazılı talebin kendisine gönderilmesinden bir ay içinde bil-dirmezse veya yazılı görüşünün incelenmesi olumsuz sonuç verirse, üyelik kaydı il idare kurulunun kararı ile silinir. Talep, Genel İdare Kurulundan gelmişse, il idare kurulunun teklifte bulunması icabetmez.

Kaydı silinen üye, bu karara karşı, kararın ken-disine yazı ile bildirilmesinden başlayarak bir ay içe-risinde Merkez Disiplin Kuruluna itirazda bulunabi-lir.

Mahkeme veya Seçim Kurulu, kararı ile kayıt

silinmesi muamelesi kesin olup, bu şekilde kaydı silinenler, partinin hiç bir organına itirazda bulunamazlar.

Üyelikten İstifa:

MADDE 10 — Partinin her üyesi, istediği anda, parti üyeliğinden istifa edebilir. İstifa talebi, ile ve yetkili parti organlarına yapılır. Bu talebi alan kurul, gerekli kanunî işlemin yapılması için ilgili kurullara durumu bildirir. İlgili kurullar, üye kayıt defterine şerh verecek evrakı dosyasında saklar.

Parti Üyelerinin Vazifeleri:

MADDE 11 — Aşağıda sayılan vazifeleri parti li üyeler ifa etmekle mükelleftirler:

a) Parti programını ve yetkili organların bağlayıcı karar ve görüşlerini her fırsattan faydalanı - larak vatandaşlara yaymak ve anlatmak,

b) Millet ve Devlet işleri, her çeşit kamu faaliyetleri ve bu konulardaki parti çalışmaları ile ilgilenmek ve bu hususlardaki bilgi ve düşüncelerinden parti kurullarının ve üyelerinin faydalanmasını sağlamak,

c) Üyesi bulunduğu parti teşkilâtının ve kurullarının toplantılarına ve faaliyetlerine katılmak,

d) Parti içinde veya partili üye sıfatı ile seçildiği âmmе hizmetlerinde, üzerine aldığı vazifeyi tam olarak yerine getirmek,

e) Parti görevinin icap ettirdiği hizmeti eksik-

siz yapmak ve kurullardaki görevlerden ayrılırken partinin evrak ve eşyasını tam olarak devretmek,

f) Seçimlerde partinin yetkili organlarının gösterdiği yollarda hareket etmek ve partinin katıldığı seçimlerde parti adaylarının kazanması için çalışmak parti listelerine ve bu adaylara oy vermek,

g) Parti üyelerini ve parti üyesi sıfatı ile seçildikleri veya tâyin edildikleri âmmе hizmetlerindeki vazifelerini, kendileri, yakınları ve başkaları için şahsî menfaat vasıtası yapmamak.

Üniversite Öğretim Üyesi ve Yardımcıları:

MADDE 12 — Üniversite öğretim üyesi ve öğretim üyesi yardımcılarından Yüksek Danışma Kuruluna üye alınabilir.

Partili Yazarlar ve Parti Gazeteleri:

MADDE 13 — Gazete ve dergilerde doktrin, program, usûl münakaşaları ve kritiği, partili yazarlar için serbesttir. Ancak bu fiil ve hareket, parti disiplinine, Kongre, PARTİ DİVANİ ve Genel İdare Kurulu kararlarına aykırı olamaz.

Partinin malı olan gazete ve dergiler, gerek idare bakımından ve gerek siyasî kontrol bakımından, PARTİ DİVANININ bu iş için vazifelendireceği üyenin denetimine tâbidir.

Mahallî teşkilâtın malı olan gazete ve dergiler,

ilgili idare kurullarının kontrol ve direktiflerine göre idare edilirler.

Üyenin Parti Kademelerinde Görev Alma Hakkı:

MADDE 14 — Parti üyelerinin, herhangi bir parti içi hizmette adaylıklarını koyabilmeleri, partili üye sıfatıyla âmmе hizmetlerine seçilebilmeleri bir şarta bağlı değildir.

Partiye kayıtlı olmayanlar, ilçe, il idare kurulu ve PARTİ DIVANI kararı ile, lüzum görülürse, belediye, il genel meclisi ve T.B.M.M. üyeliğine aday konulabilir veya gerekirse kontenjan adayı gösterilebilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

PARTİ TEŞKİLATI

Teşkilâtın Genel Taksimi:

MADDE 15 — Parti Teşkilâtı:

A — Merkez Teşkilâtı,

B — İller Teşkilâtı,

C — Yardımcı Kuruluşlar,

D — T.B.M.M. ile İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Grupları,

A — Merkez Teşkilâtı,

1. Büyük Kongre,

2. PARTİ DİVANİ,
3. Genel Başkan,
4. Genel Başkan Yardımcıları,
5. Genel İdare Kurulu,
6. Teşkilât Meclisi,
7. Merkez Disiplin Kurulu,
8. Müsterek Disiplin Kurulu,
9. Merkez Denetim Kurulu.

B — İller Teşkilâtı:

1. İl ve İlçe Kongreleri,
2. İl ve İlçe İdare Kurulları,
3. İl Teşkilâtı Meclisi,
4. İl Disiplin Kurulu,
5. Köy ve Mahalle Muhtarlık Bölgesindeki Parti Temsilcisi,
6. İl ve İlçe Denetim Kurulları,

C — Yardımcı Kuruluşlar:

1. Kadın ve Gençlik Kolları Büyük Kongreleri,
2. Kadın ve Gençlik Kolları Genel İdare Kurulları,
3. İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları Kongreleri,
4. İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları İdare Kurulları,

D — Parti Grupları:

1. T.B.M.M. Parti Grupları,
2. T.B.M.M. Parti Grupları İdare Kurulları,
3. T.B.M.M. Parti Grupları Disiplin Kurulları,
4. İl Genel Meclisi Parti Grupları,
5. İl Genel Meclisi Parti Grupları, İdare Kurulları,
6. Belediye Meclisi Parti Grupları,
7. Belediye Meclisi Parti Grupları İdare Kurulları.

Parti Teşkilâtının Kuruluşu ve Görevleri:

A — MERKEZ TEŞKİLATI

I. BÜYÜK KONGRE:

Büyük Kongrenin Teşekkülü:

MADDE 16 — Büyük Kongre, aşağıda yazılı partili üyelerden teşekkül eder.

1. Genel Başkan,
2. PARTİ DİVANI ÜYELERİ,
3. Parti Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri,
4. Merkez Denetim Kurulu Üyeleri,
5. Partili Bakanlar Kurulu Üyeleri,
6. Partili T.B.M.M. Üyeleri,

Tabii üyeler, il kongrelerinde ayrıca delege seçilemezler.

b. Seçilmiş Üyeler:

Sayısı 1.200'ü geçmemek üzere il kongrelerince seçilen delegeler.

c. Şeref Üyeleri:

Tabii veya seçilmiş üye olmadıkları takdirde, parti kurucuları, eski parti genel başkanları ve eski partili başbakanlar, Büyük Kongrenin şeref üyeleri olup; oy verme hakkı hariç, Kongre üyeliğinin bütün haklarına sahiptirler.

Büyük Kongre Delege Seçimi:

MADDE 17 — Büyük Kongreye, il kongrelerinden, o ilin çıkardığı T.B.M.M. üye tam sayısının iki katı kadar delege seçilir.

Bu şekilde tesbit edilecek delege miktarı 1.200 den fazla olduğu takdirde, partinin Türkiye'de aldığı oy, 1.200'e bölünmek suretiyle bulunacak birime göre illerin çıkaracağı delege sayısı Genel İdare Kurulu tarafından tesbit edilir.

Büyük Kongre delegelerinin delegelik sıfatları kendilerini seçen kongrenin gelecek normal kongresine kadar devam eder.

Büyük Kongrenin Yetki ve Görevleri:

MADDE 18 — Büyük Kongre, Partinin en yük-

sek organıdır. Bu sıfatla kongrenin yetkileri şunlardır:

a) Kanun ve parti tüzüğü uyarınca, toplum meseleleri, devlet işleri, kamu faaliyetleri ve parti çalışmalarıyla ilgili konularda genel görüşme yapmak;

b) Partinin tüzüğü ve programını değiştirmek;

c) Toplum ve devlet işleriyle kamu faaliyetlerini ilgilendiren konularda ve parti politikası hakkında, kanuna, parti tüzüğüne ve programına uygun bulunmak ve genel nitelikte olmak şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak;

d) Genel Başkan, PARTİ DİVANI ve Merkez Disiplin Kurulu ve Merkez Denetim Kurulu üyelerini seçmek;

e) Kanunun emredici hükümleri ve parti tüzüğü ile kendisine verilen diğer yetkileri kullanmak;

Büyük Kongrenin aldığı kararlar, ilgililere, yazı ve ilân yoluyla duyurulur.

Büyük Kongrenin Toplanması:

MADDE 19 — Büyük Kongre iki yılda bir defa olağan olarak toplanır. Toplantı yer ve zamanı kanunî müddet içinde hükûmete ve en az on beş gün önceden teşkilâta bildirilir.

Genel Başkanın gerekli görmesi veya PARTİ DİVANI'nın kararı, yahut Büyük Kongre üye tam sayısının beşte birinin yazılı isteği üzerine Büyük Kongre, Genel Başkanlıkça olağanüstü toplantıya çağrılır.

Olağanüstü toplantıda, toplantı gündemindeki konular görüşülür. Gündem, seçimlerin yenilenmesini gerektiyorsa, önce bu husus karara bağlanır. Karar, seçimlerin yenilenmesi şeklinde olursa, Genel Başkan dahil seçimler yenilenir.

Olağan veya olağanüstü Büyük Kongrenin toplantı günü, saati, yeri ve gündemi, en az on beş gün evvel ve en az bir gazete ile, Genel Başkanlıkça ilân olunur. Kongrede yeter sayı sağlanamadığı takdirde toplantı, en çok yedi gün geri bırakılabilir. Toplantı geri bırakıldığı takdirde yeniden gazete ile ilân yapılmaz. Ancak delegelere haber verilir.

BÜYÜK KONGRE ÇALIŞMA USULLERİ:

Gündem:

MADDE 20 — Büyük Kongrenin gündemi, Genel İdare Kurulu tarafından tesbit ve PARTİ DİVANI tarafından tasdik olunur. Kongre, gündemine ve çalışma usullerine hâkimdir. Olağanüstü kongrenin gündemi, daveti yapan tarafından tanzim olunur.

Büyük Kongrenin gündemine Genel Başkanın veya Büyük Kongre üye tam sayısının yirmide birinin yazılı isteği üzerine ilâveler yapılabilir. Parti çalışmaları hakkında, PARTİ DİVANININ RAPORU, Büyük Kongrenin gündeminde mutlaka yer alır.

Parti Genel Merkezi'nin bütçesi ve kesin hesabı, Büyük Kongrece karara bağlanır.

Açılış:

MADDE 21 — Büyük Kongrede, toplantı nisabı,

delege tam sayısının salt çoğunluğudur. Büyük Kongre, yoklamayı müteakip toplantı nisabı varsa, Parti Genel Başkanı veya Genel İdare Kurulundan bir yetkili tarafından açılır. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda yeter sayı bulunmamışsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda nisab aranmaz; mevcut delegelerle, kongre yapılır.

Başkanlık Divanı:

MADDE 22 — Büyük Kongre; gündemindeki meseleleri müzakereye başlamadan evvel, aksine karar alınmadığı takdirde işari oyla, bir başkan, üç ikinci başkan ve yedi kâtip seçer. Bunlar, Kongre Divanını teşkil ederler. Kongre Divanı müzakereleri idare, kongrenin inzibatını temin, evrakı muhafaza, zabıtları tanzim ve tasnif sırasında ve neticesindeki şikâyet ve itirazları tetkik ve kesin karara bağlamakla vazifelidir.

Genel Başkanın Açış Konuşması ve Raporun Okunması:

MADDE 23 — Büyük Kongrede, önce Genel Başkan, açış konuşmasını yapar. Bunu, PARTİ DİVANI RAPORUNUN okunması takip eder. Rapor, Genel İdare Kurulu üyelerinden biri tarafından okunur.

Komisyonlar:

MADDE 24 — Büyük Kongrede, tüzük ve program komisyonu, bütçe ve kesin hesap komisyonu kurulur. Bunlardan başka, işlerin mahiyetine göre başka komisyonlar da kurulabilir.

Komisyonların Kuruluşu:

MADDE 25 — Her ilden bir temsilcinin iştirak edeceği bir heyet tarafından bir komisyon için, ihtisaslara riayet edilerek yedi aday tesbit olunur. Bu adaylar, Kongre Başkanlığı tarafından Kongrenin tasvibine sunulur.

Komisyonların Çalışma Tarzı:

MADDE 26 — Komisyonlar, kendilerine bir başkan, bir ikinci başkan, bir sözcü ve bir kâtip seçerler. Bunlar, Komisyonların divanını teşkil ederler.

Komisyonların toplantı nisabı, üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

Komisyonlar, kendilerine havale edilen işlerin icabına göre, tâli ihtisas komisyonları teşkil edebilirler.

Komisyon müzakerelerine isteyen Büyük Kongre delegeleri iştirak ile mütalâasını bildirebilir. Ancak komisyonda üye olmayanlar oy kullanamazlar.

Komisyon tutanakları, Divan tarafından imzalanır. Evrakın muhafazası kâtiplere aittir.

HER KOMİSYON BAŞKANI, DİVANI TEŞKİL EDENLERİN İSİMLERİNİ VE TANZİM ETTİKLERİ RAPORLARI, EVRAKI İLE BİRLİKTE KONGRE DİVANINA VERİR. Rapor, kongrede müzakere edilerek oylanır; kabulü halinde kat'iyet kesbeder.

Kongre Müzakereleri:

MADDE 27 — Büyük Kongrede müzakereler, gündemindeki sıraya göre yapılır. Bu sıranın değişti-

rilmesi veya bir meselenin gündeme alınması kongrenin kararına bağlıdır.

Müzakereler söz isteği sırasına göre cereyan eder. Başkan, Parti Genel Başkanı ile Genel İdare Kurulu adına Genel İdare Kurulu üyesine ve komisyon başkanı ile sözcülerine tercihen söz verir.

Partinin tüzük ve programında değişiklik yapılmasına dair tekliflerin veya Millet ve Devlet veya âmme faaliyetlerini, yahut parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bunların Genel Başkan, PARTİ DIVANI veya Genel İdare Kurulu veya kongre delegelerinin en az yirmide biri tarafından yazılı olarak ileri sürülmüş olması gerekir. Bu teklifler, Büyük Kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra Büyük Kongre, komisyon raporunu inceler.

Büyük Kongrede Seçim ve Karar Nisabı:

MADDE 28 — Büyük Kongrede seçimler, kapalı hücrede, gizli oy, alenî tasnif esasına göre yapılır.

Büyük Kongrede kararlar, tüzükte aksine hüküm yoksa, kongrede hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır.

Oyların Kullanılması ve Tasnif:

MADDE 29 — Büyük Kongre seçimlerinde, delegeler, kur'a ile tesbit edilecek ilden başlamak üzere, davet sırasına göre, bizzat kendileri delege kartlarını mühürleterek, Divan Başkanlığı tarafından im-

zalanmış zarflar içinde oylarını kullanırlar.

Oyların tasnifi, Divan nezaretinde, lüzumlu görölür ve kongrece karar verilirse, yeteri kadar noterle, âlenen ve ara verilmeden yapılır. Oy pusulalarına, yeteri miktarda isim yazılır. Bu miktardan fazla isim yazılmışsa, alttan itibaren fazla isimler nazarı itibare alınmaz. Basılı ve elle yazılmış, silintili, her türlü oy pusulaları nazarı itibare alınır. Tasnif neticesinde, en fazla oy alanlar sıra ile asıl üyeliklere seçilmiş olur. Oyların tasnifinde eşit oy çıktığı takdirde, noterler vasıtasıyla kur'a çekilir. Tasnif neticesini noterler bir tutanağa geçirir; oy pusulalarını bir sandığa koyup mühürledikten sonra, tasdik ettikleri tutanakla beraber Kongre Başkanlık Divanına teslim ederler.

Tasnif neticelerine itirazlar, ilândan sonra 5 gün içerisinde, ilgililer tarafından Kongre Başkanlığına yapılır.

Kongre Başkanı, derhal Başkanlık Divanını ve tasnifi yapan noterleri çağırarak, 5 gün içerisinde itiraz konusunu kesin karara bağlar.

Kongre Tutanakları ve Bantları:

MADDE 30 — Kongre sonunda kongreye müteallik bütün evrak, tutanaklar, bantlar ve oy pusulaları, kongre başkanı tarafından mühürlenip, bir dizi pusulası tanzim edilerek, muhafaza edilmek üzere seçilen genel başkana teslim edilir.

II. PARTİ DİVANİ

Parti Divanının Kuruluşu:

MADDE 31 — Parti Divanı, partinin merkez karar organı olup;

- a) Genel Başkan,
- b) Büyük Kongrece seçilen elli üye,
- c) Genel Kongrelerince seçilmiş Kadın ve Gençlik Kolları Genel Başkanları, T.B.M.M. Parti Grupları Başkan Vekillerinden teşekkül eder.

Parti Divanının Görevleri:

MADDE 32 — Parti Divanı, Partinin genel politikasını tayin ve tesbit eder. Parti işlerinin yürütülmesinde karar organıdır. Genel Başkanı ve Genel İdare Kurulunu murakabe eder.

Parti Divanı, iki Büyük Kongre arasında, Büyük Kongre kararlarına uymak şartıyla Partiyi ilgilendiren hususlarda karar alır. Parti işlerini tanzim eder. Yönetmelikleri yapar.

Parti Divanı, mücbir sebepler dolayısıyla Büyük Kongrenin toplanmadığı hallerde, partinin hukuki varlığına son verilmesi, tüzük ve program değiştirilmesi, Genel Başkan seçimi dışındaki bütün kararları alabilir.

Parti Divanı, gerekli gördüğü hallerde veya konularda, kendisinin kanundan ve tüzükten doğan görev ve yetkilerinin yerine getirilmesini Genel İdare Kurulu'ndan isteyebilir.

Parti Divanı, partili üyeler arasından, dört Ge-

nel Başkan yardımcısı, bir Genel Sekreter ile bir Genel Muhasip ve Genel İdare Kurulu üyelerini, o toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğu oylarıyla seçer. Bu seçtiklerini icabında aynı şekilde görevinden alabilir. Genel İdare Kurulu'nun denetlenmesinde, ilgililer oya katılamaz.

Parti Divanı, Büyük Kongreye, siyasi olaylar ve parti çalışmaları hakkında rapor verir. Parti Divanı, Genel İdare Kurulu'nun hazırladığı Parti Genel Merkezinin bütçesini ve kesin hesabını tetkik ve tasvip ettikten sonra, Büyük Kongre'ye sunar.

Parti Divanı üyeleri, Partinin disiplin organları hariç diğer organlarında görev alabilir; İl Başkanlıklarına seçilebilirler. Parti Divanı üyelerine, kanunun yasaklamadığı parti görev ve yetkileri, ek olarak devamlı ve geçici şekilde verilebilir.

Parti Divanına, Genel Başkan başkanlık eder. Genel Başkanın bulunmadığı toplantılarda Tüzüğün 37'nci maddesinin 3'üncü fıkrası tatbik edilir.

Parti Divanının Toplantısı ve Gündemi:

MÂDDE 33 — Parti Divanı; en az iki ayda bir defa toplanır. Her toplantıda, gelecek toplantının günü tesbit edilir.

Genel Başkan, lüzum gördüğü veya üçte bir sayıda üye tarafından yazı ile istenildiği takdirde, Parti Divanı, Genel Başkan tarafından toplantıya çağırılır.

Parti Divanı gündemini, Genel Başkan tesbit

eder. Genel İdare Kurulunun ve Divanın en az beş üyesinin görüşülmesini istediği konular da gündeme alınır.

Parti Divanındaki Boşlukların Doldurulması:

MADDE 34 — Parti Divanı üyeleri arasında vukubulan boşalmalarda, bu üyelikler için Parti Divanınca, yenileri, partililer arasından gizli oyla seçilir.

III. PARTİ GENEL BAŞKANI

Seçimi:

MADDE 35 — Parti Genel Başkanı, Büyük Kongre tarafından kapalı hücrede, gizli oy ve aleni tasnif esasına göre, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. Salt çoğunluk sağlanamazsa, en çok oy alan iki aday arasında seçim tekrarlanır ve en çok oy alan aday, Genel Başkan seçilmiş olur. Genel Başkanın görevi, müteakip kongreye kadar devam eder.

Herhangi bir sebepten dolayı Genel Başkanlığın boşalması halinde, yenisini seçmek üzere Büyük Kongre 45 gün zarfında Parti Divanı tarafından olağanüstü toplantıya çağrılır.

Parti iktidarda bulunduğu takdirde, bir kimse, ancak üç defa üst üste Genel Başkan seçilebilir. On-
dan sonra adaylığını koyamaz ve Kongre istese de seçilemez.

Genel Başkanın Yetkileri:

MADDE 36 — Parti Genel Başkanı:

a) Partiyi temsil eder;

b) Disiplin kurulları hariç bütün teşkilâtın tabii başkanıdır;

c) PARTİ DIVANINA ve Genel İdare Kuruluna T.B.M.M. üyesi bulunduğu takdirde partinin T.B.M.M. müşterek grubuna ve yasama meclisleri parti gruplarına başkanlık eder ve bu kurullar arasında âhengi sağlar;

d) Partiyi bağlayıcı demeç ve tebliğleri bizzat kendisi yayınlar veya vazifelendirdiği kimselere yayınlatır

e) Mutad toplantılar dışında, (c) fıkrasında yer alan Başkanlığını yaptığı kurulları, lüzum gördüğü zaman toplantıya çağırır;

f) Gerekli gördüğü takdirde Büyük Kongreyi olağanüstü toplantıya çağırır;

g) Yetkili gruplarca alınan kararların tatbikine nezaret eder ve tatbikini sağlar.

IV. PARTİ GENEL BAŞKAN YARDIMCILARI

Seçimi:

MADDE 37 — Parti Divanınca, gizli oyla dört Genel Başkan Yardımcısı partili üyeler arasından ve görevleri tasrih edilmek suretiyle, o toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğu oylarıyla seçilir.

Bunlardan birincisi Teşkilât, ikincisi Propaganda, üçüncüsü Seçim, dördüncüsü ise, Yardımcı Kuruluşlar işleriyle görevlidirler.

Genel Başkanın yokluğunda veya boşalma halinde sırasıyla Teşkilât işlerine bakan Genel Başkan

Yardımcısı, onun yokluğunda sırasıyle diğer yardımcı-
cılar vekâlet eder. Ve bu sıfatla PARTİ DİVANI ve
Genel İdare Kuruluna da başkanlık eder.

Genel Başkan Yardımcıları arasında boşalma vu-
kuunda PARTİ DİVANI'nın ilk toplantısında birinci
fıkra uyarınca seçim yapılır.

Vazifeleri:

MADDE 38 — Teşkilât İşlerine bakan Genel
Başkan Yardımcısı, teşkilâtın geliştirilmesinden ve
kongrelerin yapılmasından ve teşkilât bünyesindeki
ihtilâfların halledilmesinden, bu tüzük hükümleri ge-
reğince sorumludur.

**Propaganda ve Siyasî İşler Genel Başkan Yar-
dımcısı,** Partinin propaganda ve istikbale ait araştır-
ma ve geliştirme tedbirlerinin alınmasını temin eder.

Seçim İşlerine bakan Genel Başkan Yardımcısı,
her türlü genel, mahallî ve kısmî seçim işlerini ted-
vir etmekle görevlidir.

Yardımcı Kuruluşlar Genel Başkan Yardımcısı,
Kadın ve Gençlik Kolları ile işçi - esnaf ve diğer mes-
lek grupları ve yardım dernekleri ile gerekli ilişki-
leri kurar.

Genel Başkan Yardımcıları, Genel İdare Kurulu
veya PARTİ DİVANI ÜYELERİ arasından, yeter sa-
yıda, Genel İdare Kurulunun tensibi ile **yardımcılar**
seçebilirler.

V. GENEL İDARE KURULU

Seçimi, Vazifeleri ve Selâhiyetleri:

MADDE 39 — Genel İdare Kurulu, PARTİNİN İCRA ORGANI OLUP, Genel Başkan ve Parti Meclis Gruplarının birer Başkan Vekili ile PARTİ DİVANININ PARTİLİ üyeler arasından Büyük Kongreyi müteakip seçeceği Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Muhasip ve on dört üyeden teşekkül eder.

Genel İdare Kurulunda herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere, Parti Divanı, ilk toplantısında yenilerini seçer.

Genel İdare Kurulu, en az on beş günde bir toplanıp, Büyük Kongre ve PARTİ DİVANI kararlarına göre, Partiyi idare, Parti teşkilâtını genişletme, denetleme ve Partinin diğer bütün işlerini, Parti Tüzüğü hükümlerine uygun şekilde ifa etmekle vazifeli ve selâhiyetlidir.

Genel İdare Kurulu, uygulamada ve yeni durumlarda gerekli bütün kararları alır; kanunların ve tüzüğün verdiği bütün görevleri yerine getirir. Kanunların ve tüzüğün yasaklamadığı, Parti menfaatinin gerektirdiği bütün görevleri yapar ve bu sebeple her türlü kararı ve tedbiri alır.

Parti teşkilât kademeleri hiyerarşik sıra ile Genel İdare Kuruluna bağlıdır. Bu sebeple Genel İdare Kurulu, gerekli gördüğü hallerde teşkilât kademelerinin görev ve yetkilerini resen kullanabilir.

Genel İdare Kurulu, gerekli gördüğü hallerde veya konularda, kendisinin kanundan ve tüzükten doğan görev ve yetkilerini, Başkanlık Divanına veya kendi üyelerinden veya partililerden bir veya bir kaçına devredebilir, yahut onları bu görev ve yetkilerle mücehhez kılabilir.

Başkanlık Divanı, Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Muhasip ve Meclis Gruplarının birer Başkan Vekilinden teşekkül eder. Lüzumu halinde kararlar alır; uygulamalara girer ve bu kararlarını Genel İdare Kurulunun tasvibine sunar.

Genel Başkana izafeten ve onun tensibi ile Partiyi mahkemelerde, devlet daire ve müesseselerinde ve üçüncü şahıslarla hukukî muamele ve münasebetlerde, Genel Başkan Yardımcılarının her biri, Genel Sekreter, Genel Muhasip, Genel Sekreter Yardımcısı temsil eder.

Genel Sekreter ve Yardımcısı:

MADDE 40 — Genel Sekreter, PARTİ DİVANI ve Genel İdare Kurulu toplantılarını, Partinin muhaberatını tanzim, müzakereleri tesbit, kararları karar defterlerine işler ve icrasını takip eder.

Parti Teşkilâtında personel işlerini tedvir ve kontrol etmek, parti binalarının ve vasıtalarının bakımına ve kullanılmasına nezaret, her türlü defterleri muhafaza etmek de, Genel Sekreterin vazifelerindendir.

Genel Sekreter, Genel İdare Kurulu üyeleri arasından bir üyeyi,, “Genel Sekreter Yardımcısı,, olarak seçer. Kendisi bulunmadığı zamanlarda, Genel Sekreter Yardımcısı, Genel Sekreterin katıldığı organlara, o’nu temsilen iştirak eder.

Genel Muhasip:

MADDE 41 — Parti merkez teşkilâtının mali işlerini Genel Muhasip yürütür. İller teşkilâtının mali işlerini murakabe eder. Partinin mali işlerine ait muamele ve muhabere evrakını Parti Genel Başkanı ile birlikte imzalar. Partinin mali ve muhasebe işlerinden mesuldür.

VI. TEŞKİLAT MECLİSİ

Kuruluş ve Vazifeleri:

MADDE 42 — Teşkilât Meclisi, PARTİ DİVANI üyeleri, Parti kurucuları, T.B.M.M. Grupları İdare Kurulu üyeleri, varsa partili bakanlar, eski Genel Başkan ve eski Başbakanlar ve il başkanlarından teşekkül eder.

Teşkilât Meclisi, altı ayda bir olmak üzere, Genel İdare Kurulu tarafından toplantıya çağrılır ve Parti Genel Başkanının başkanlığında toplanır. Bu toplantılarda Partinin genel politikası, teşkilâtın durumu, talep ve şikâyetler, Parti çalışmaları ve gündemde bulunan sair hususlar da müzakere açılır ve istişari kararlar alınır.

VII. MERKEZ DİSİPLİN KURULU

Kuruluşu ve Çalışması:

MADDE 43 — Merkez Disiplin Kurulu, Büyük Kongre tarafından seçilen dokuz asil ve dokuz yedek üyeden kurulur. İlk toplantıda kendi aralarından bir başkan ve bir sekreter seçerler.

Merkez Disiplin Kurulu, yetkili kurullarca kendisine sevk edilen T.B.M.M. üyesi olmayan Genel Başkan, Parti Divanı, Genel İdare Kurulu ve Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri ile il disiplin kurulu üyeleri, il idare kurulu başkan ve üyeleri, il belediye başkanları ve Parti kurucuları hakkında disiplin tatbikatı yapmağa selâhiyetlidir. Bundan başka il disiplin kurulunca verilmiş ve itiraza uğramış kararları da tetkik ederek, tasdik veya nakz eder.

Partinin T.B.M.M. Grup Disiplin Kurulu kurulmadığı veya olmadığı takdirde ve bu yüzden Müşterek Disiplin Kurulu teşekkül edemediği hallerde, Müşterek Disiplin Kurulu'nun görev ve yetkilerini Merkez Disiplin Kurulu yerine getirir.

VIII. MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU

Kuruluşu ve Vazifeleri:

MADDE 44 — Müşterek Disiplin Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ve Partinin T.B.M.M. Grup Disiplin Kurulundan teşekkül eder.

Merkez Disiplin Kurulunun Başkan ve Sekreteri aynı zamanda Müşterek Disiplin Kurulunun da Başkanı ve Sekreteridir.

Müşterek Disiplin Kurulu, hangi kademede vazife almış olursa olsun sadece yetkili kurullarca kendisine sevk edilmiş bulunan T.B.M.M. üyeleri hakkında, Partiden daimî ve geçici ihraç cezaları ile disiplin cezasını gerektiren diğer fiillerden dolayı disiplin takibatı yapar. Müşterek Disiplin Kurulunun kararları kesindir.

Ancak Parti Genel Başkanı gerekli gördüğü hallerde on gün içinde verdiği kesin kararların düzeltilmesini Müşterek Disiplin Kurulundan isteyebilir.

IX. MERKEZ DENETİM KURULU

Seçimi ve Vazifeleri:

MADDE 45 — Büyük Kongrece seçilen Merkez Denetim Kurulu, yedi asıl, yedi yedek üyeden teşekkül eder. Görev müddeti iki senedir. İlk toplantılarında bir başkan, bir başkan vekili, bir sekreter seçer. Herhangi bir sebeple boşalan Merkez Denetim Kurulu üyeliğine oy sırasına göre Genel Başkan tarafından yedeği çağrılır. Yedekler yerlerine geldikleri üyenin müddetini tamamlarlar.

Merkez Denetim Kurulu, birlikte çalışarak Partinin mali işlerini, kanun ve tüzüğün tutulmasını emrettiği defterlerin tutulup tutulmadıklarını, münhasıran evrak üzerinde denetler.

B. İLLER TEŞKİLÂTI

I. İL VE İLÇE KONGRELERİ

Genel Olarak:

MADDE 46 — İl ve ilçe kongreleri, her iki yılda

bir yapılır. Her kademe, kongrenin tarihini bir üst kademenin muvafakatini alarak, mahallî şartlara göre tesbit eder. Ancak ilçe kongrelerinin Temmuz, il kongrelerinin ise Eylül ayı sonuna kadar bitirilmesi mecburidir.

Olağanüstü Kongreler:

MADDE 47 — İl ve ilçe olağanüstü kongreleri, kongre delegelerinin en az beşte birinin yazılı talebi veya idare kurulu veyahut bir üst kademe idare kurullarının kararı üzerine toplanabilir. Olağanüstü kongrelerde ancak gündemde yazılı meseleler konuşulabilir. Gündemde herhangi bir seçim varsa seçimin yapılabilmesi için önce kongre üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alınması lâzımdır.

Kongrenin Yapılışı ve Kongre Usulü:

MADDE 48 — Kongreler, kongre günü hariç, en az on gün evvel, mahallî mutad ilân vasıtaları ile yer, gün, saat ve gündeminin belirtilmesi suretiyle ilân edilir.

Kongreler, kendi idare kurullarının başkanları veya ikinci başkanı, yahut idare kurullarından vazifeli bir üye tarafından yoklama yapıldıktan sonra delegeler tam sayısının salt çoğunluğu ile açılır.

İdare Kurulunun kongreye iştirak etmemesi halinde, kongreyi açma vazifesi üst kademe idare kurulunca kongreyi takibe memur edilen şahıs tarafından, ikinci fıkradaki esaslar dairesinde yerine getirilir.

Salt çoğunluk sağlanamazsa toplantı, en az bir gün, en çok üç gün geri bırakılabilir. Bu toplantıda mevcut delege ile yetinilir. Birden fazla geri bırakma caiz değildir. Toplantı geri bırakıldığı takdirde, yeniden ilân yapılmaz. Ancak delegelere haber verilir.

Kongre Başkanlık Divanı:

MADDE 49 — Kongre açıldıktan sonra, delegeler, kendi aralarından veya Parti üst kademe mensuplarından veyahut Partili misafirlerden, işarı oyla bir başkan, bir ikinci başkan ve yeteri kadar kâtip-ten müteşekkil Başkanlık Divanını seçerler.

Kongreye iştirak eden delegelerin beşte birinin yazılı isteği üzerine yalnız Kongre Başkanı gizli oyla seçilir.

Kongreyi, Başkanlık Divanı idare eder. Divan, gerekli kararları kendi üyelerinin çoğunluğuyla alır. Oylarda eşitlik olduğu takdirde Başkanın bulunduğu tarafın görüşü kabul edilir.

Şikâyet ve İtirazlar:

MADDE 50 — Delege tesbitleri ve kongreler hakkında şikâyet ve itirazlar, aşağıda gösterilen şekilde yapılır:

a) Köy ve mahalle toplantılarında yapılan delege seçimleri hakkındaki şikâyet ve itirazlar, o köy veya mahallede Partiye kayıtlı bulunan üyelerin beşte biri tarafından delege seçim ve ilânını müteakip beş gün içinde İl Disiplin Kuruluna yapılır. İl

Disiplin Kurulu, şikâyet konusu olan toplantıya ait evrakı ve bu hususa ait görüşlerini bildirmesini İl İdare Kurulu aracılığı ile, üç gün içerisinde, İlçe İdare Kurulundan ister. İlçe İdare Kurulu, ilgili evrakla birlikte görüşünü üç gün zarfında bildirmeğe mecburdur. Disiplin Kurulu, işbu evrakın gelişini müteakip üç gün içinde şikâyet ve itirazları kesin olarak karara bağlar. İlçe İdare Kurulu görüşünü üç gün zarfında bildirmediği takdirde, beklemeksizin şikâyet ve itirazları üç gün içinde karara bağlar.

b) İlçe Kongresine dair şikâyetler ve itirazlar, kongreye iştirak eden delegelerin beşte biri tarafından kongreyi müteakip beş gün içinde, İl Disiplin Kuruluna yapılır. İl Disiplin Kurulu, şikâyet konusu kongreye ait bütün evrakı celb eder. İl İdare Kurulundan bu hususla ilgili görüşünü bildirmesini ister. İl İdare Kurulu beş gün içinde görüşünü bildirmediği takdirde, beklemeksizin şikâyet ve itirazları beş gün içinde karara bağlar. Taraflar, İl Disiplin Kurulunun bu kararı aleyhine tebliğ ve ilân tarihinden itibaren üç gün zarfında Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler. Merkez Disiplin Kurulunun en geç beş gün içinde, bu hususta vereceği karar kesindir.

c) İl kongreleri hakkında şikâyet ve itirazlar, İl kongresine iştirak eden delegelerin beşte biri tarafından, kongreyi müteakip yedi gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna yapılır. Merkez Disiplin Kurulu, itiraza konu teşkil eden kongreye ait bütün evrakı

celbeder. Görüşünü bildirmek üzere Genel İdare Kuruluna tevdi eder. Genel İdare Kurulu, yedi gün içinde görüşünü bildirmediği takdirde Merkez Disiplin Kurulu beklemeksizin beş gün içinde itiraz ve şikâyetleri kesin olarak karara bağlar.

Bir ilçenin köy ve mahallelerinin tamamında veya bir kısmında toplantılar yapılmadan yapılmış gibi gösterilmiş olduğuna, ilçe veya il kongresi yapılmadan yapılmış gibi gösterildiğinde, Genel İdare Kurulu, herhangi bir şekilde muttali olduğu takdirde, yapılmış gibi gösterilen bu toplantı ve kongreleri hükümsüz addedip yeniden yapılmasını isteyebilir.

Yukarıdaki süreler içinde vazifesini yapmayanlar, evrakı kasden yok edenler ve muamelenin gecikmesine sebep olanlar hakkında, Tüzüğün 65'inci maddesi tatbik olunmakla beraber, Siyasî Partiler Kanunu hükümleri gereğince suç addedilen hususlar Genel İdare Kurulu tarafından resmî makamlara intikal ettirilir.

Kongre Gündeminin Tesbit ve Tadili:

MADDE 51 — Her kongrenin gündemi, kendi kademesi idare kurulları tarafından kanun ve tüzük hükümlerine uygun olarak tesbit olunur. Mevcut delegelerin çoğunluğunun kararı ile maddelerinin sırası değiştirilebilir ve ilâveler yapılabilir. Ayrıca, mevcut delegelerin en az yirmide birinin yazılı teklifi üzerine müzakeresi istenilen maddeler gündeme alınır.

Üst kademelerin yazılı olarak bildirdiği hususlar

alt kademe gündemine konulur.

Kongreler, işlerini kolaylaştırmak için lüzumlu gördükleri miktarda komisyon kurarlar.

Kongrelerin Vazife ve Selâhiyetleri:

MADDE 52 — Kongrelerde, her türlü memleket mes'eleleri, genel ve mahallî âmmе hizmetleri hakkında görüşmeler yapılır ve kararlar alınır.

Kongreler, adını taşıdıkları idare kurullarının üst karar mercii ve her bakımdan murakabe organıdır.

Bu itibarla her kongre:

a) Kendi kademesi idare kurulunun bütün hareket ve faaliyetlerini inceler. Gelecek çalışma devresi için seçilecek yeni idare kuruluna lüzum gördüğü direktifleri verir ve kararları alır.

b) Delegeler tarafından yapılacak teklifleri inceler; selâhiyeti dahilinde olanları karara bağlar; olmayanları, idare kurulu vasıtasıyla üst kongre ve kademeye sunar.

c) İdare Kurulunun faaliyet raporunu, kendi kademesinin kesin hesabını tetkik, bunları kabul veya reddeder.

d) Gelecek çalışma devresine ait ve idare kurulunca hazırlanmış bütçeyi aynen veya tadilen kabul eder.

e) İlçe Kongreleri İlçe Başkanını, İlçe İdare Kurulu, İlçe Denetim Kurulu asil ve yedek üyeleri ile İl Kongresine gidecek delegeleri; İl Kongresi, İl

Başkanı, İl İdare Kurulu, İl Disiplin Kurulu ve İl Denetim Kurulu asıl ve yedek üyelerini ve Büyük Kongreye gidecek delegeleri seçer.

Kongre Usulleri :

MADDE 53 — Kongreler aşağıdaki usullere göre yapılır:

a) Kongrelerde, önce idare kurulunun faaliyet raporu okunur. Faaliyet raporu ve idare kurulunun kesin hesabı hakkında müzakere açılır ve idare kurulunun ibrası hususu oya sunulur. Sonra teşkilât kademesinin bütçesi karara bağlanır.

b) Kongrede söz hakkı PARTİ DİVANI, Genel İdare Kurulu ve T.B.M.M. üyeleri, üst kademe temsilcileri ve delegelerindir. Başkanlık Divanının teklifi ve kongrenin kabulü ile diğer şahıslara da söz verilebilir.

c) Kongrede seçimler, gizli oy, aleni tasnif esasına göre ve icabı halinde kapalı hücrede yapılır. Kongre isterse İdare Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Disiplin ve Denetim Kurulu Üyelerinin dışındaki seçimlerin işari oyla yapılmasını kararlaştırabilir.

d) Gösterilen adaylar, kongre salonunda, uygun bir yere, herkesin göreceği bir şekilde yazılır.

e) İdare Kurulu, Disiplin ve Denetim Kurulu Üyeleri seçimlerinde oy pusulaları, asıl ve yedek üye miktarınca isim yazılmak ve asıl ve yedek üyelik sıfatları belli edilmek sureti ile tanzim olunur. Yedek listede yazılı olanlar, asıldan fazla oy almış olsalar

dahi, yedek üye seçilmiş olurlar. Pusulalara belirli miktarda fazla isim yazılmış bulunursa, alttan itibaren fazla isimler nazara alınmaz. Basılı ve elle yazılmış, her türlü oy pusulaları ile tashihat yapılmış pusulalar muteberdir. Eşit oy çıktığı takdirde, kazanan kur'a ile tesbit edilir.

f) Oyların sayılması, kur'a ile teşekkül ettirilecek beşer kişilik tasnif komisyonları tarafından âlenen ve ara verilmeden yapılır. Tasnif komisyonu üyelerinin hepsinin imzası ile yapılacak iki nüsha tutanaktan biri, kongre zaptına bağlanır. Diğeri, Kongre Başkanının imzasını havi bir tezkere ile birlikte derhal üst kademe idare kuruluna gönderilir.

g) Kongreye müteallik zabıtlar, seçim neticelerini de havi olarak, Kongre Başkanlık Divanınca beraber imzalanır. Bütün evrak, tutanak ve raporlar, ilçede üç; ilde iki nüsha olarak tanzim ve biri kendi idare kuruluna ve Genel Başkanlığa, Kongre Başkanlık Divanı tarafından iadeli taahhütlü mektupla gönderilir.

h) Kongre delegelerinin üye tam sayısının üçte biri tarafından yazılı olarak talep edildiği takdirde, kongre seçimleri ve tasnifler, bir noter marifeti ile yapılır. Bu takdirde tasnif komisyonuna lüzum yoktur.

İl Kongresinin Kuruluşu:

MADDE 54 — İl Kongresi:

a) İlçe kongrelerince, kendi seçim çevresinde en son milletvekili seçimlerinde, Partinin aldığı oy sayısı üzerinden yüz oya kadar bir, müteakip yüz oy ve küsurat için bir delege olmak üzere, o ilçede kayıtlı üyelerden seçilecek delegelerden;

(Ancak yukarıdaki usule göre tesbit edilecek delege miktarı binden fazla olduğu takdirde, o ilde Partinin oyu, bine bölünerek, bulunacak birime göre ilçelerin çıkaracağı delege sayısı, Genel İdare Kurulu tarafından yeniden tesbit edilir.)

b) O ilin partili T.B.M.M. üyelerinden,

c) Kongrece seçilmiş veya Müteşebbis İl İdare Kurulu Başkan ve Üyelerinden,

d) İl Disiplin Kurulu Başkan ve Üyelerinden,

e) İl Denetim Kurulu Üyelerinden teşekkül eder.

İlçe Kongrelerinin Kuruluşu:

MADDE 55 — İlçe kongresi:

a) İlçeye bağlı köy ve mahallelerden en son milletvekili seçiminde, partinin aldığı oy sayısı üzerinden elli oya kadar bir, müteakip her elli oy ve küsurat için bir delege olmak üzere o köy ve mahallede Partiye kayıtlı üyelerin kendi aralarında seçecekleri delegelerden,

(Ancak yukarıdaki usule göre tesbit edilecek de-

lege miktarı altı yüzden fazla olduğu takdirde, o ilçede Partinin aldığı oy sayısı toplamı, altı yüze bölünmek suretiyle bulunan rakama göre köy ve mahallelerin çıkaracağı delege sayısı, İl İdare Kurulu tarafından hesaplanarak, İlçe İdare Kuruluna bildirilir.)

b) Kongrede seçilmiş veya Müteşebbis İlçe İdare Kurulu Başkan ve Üyelerinden,

c) İlçe Denetim Kurulu Üyelerinden teşekkül eder.

Köy ve Mahalle Toplantıları:

MADDE 56 — İlçeye bağlı köy ve mahallelerde, partiye kayıtlı üyelerin iştiraki ile köy ve mahalle toplantısı yapılır ve ilçe kongresinden en geç bir ay önce bitirilir.

Köy ve mahallenin Partiye kayıtlı üye listeleri, dört nüsha tanzim edilerek köy ve mahalle toplantıları başlamadan on beş gün evvel İl İdare Kuruluna gönderilir. İl İdare Kurulu bu listeleri mühürü ile tasdik ettikten sonra, ilçeler olarak birleştirilerek bir nüshasını Genel İdare Kuruluna gönderir ve ikisini İlçeye iade eder. Diğer nüsha, İl merkezinde saklanır. İlçeye gönderilen listelerden biri, İlçe İdare Kurulu binasında saklanır; diğeri, ilçe binasında bütün partililerin görebileceği bir yere asılarak ilân olunur.

Köy ve mahalle toplantılarının tarihi, saati, yeri bir hafta evvel mahallin mutad ilân vasıtaları ile ilçe

merkezlerinde ve ayrıca toplantının yapılacağı köyde ve mahallede ilân edilir.

Köy ve mahalle toplantıları, ilân edilen, saat ve yerde ilçe idare kurulu selâhiyetlileri tarafından yoklama ile açılır. Kayıtlı üyenin yarısından bir fazlası yoksa, köy ve mahalle toplantısı bir saat tehir edilir. İkinci defa yapılan toplantılarında, her türlü siyasi konuşmalar yapılabilir. Aynı zamanda bu toplantılarda, İlçe Kongresine katılacak delegeler ile parti temsilcisi ve yedeği seçilir.

Herhangi bir sebeple inhilâl eden delegelik için, İlçe İdare Kurulu, 45 gün içinde, o köy veya mahallede yukarıdaki esaslar dairesinde toplantı yaparak, yeni delegenin seçilmesini sağlar.

İl ve İlçe Kongreleri Delege Miktarının Tesbiti:

MADDE 57 — Alınan oy sayısına göre, İl ve İlçe kongreleri delege miktarları, son genel milletvekili seçimi neticelerinin, mahallî seçim kurulları ve Yüksek Seçim Kurulunca ilân edilen resmî rakamlar veya Devlet İstatistik Enstitüsünün yayımladığı rakamlar esas tutulmak üzere tüzüğün 55 ve 56'ncı maddelerinin (a) bendleri gereğince, Genel İdare Kurulu tarafından tesbit edilir.

II. II. VE İLÇE İDARE KURULLARI

Kuruluşları:

MADDE 58 — İdare Kurulları, kendi kademe kongreleri tarafından seçilir. İl İdare Kurulları Başkan dahil (11 ilâ 15); İlçe İdare Kurulları Başkan

dahil (7 ilâ 11) asıl üyeden teşekkül eder. Bu kurulların, asıl üye miktarı kadar yedek üyeleri de bulunur. Kongrelerini yapmış olmak şartı ile Gençlik ve Kadın Kolları Başkanları, kendi kademeleri idare kurullarına üye olarak iştirak ederler. Ancak, bunlar vazife taksimine katılmazlar.

Baba, ana ile çocuklar, kardeşler, karı - koca aynı idare kurulunda birlikte bulunamazlar. İl İdare Kurullarına ancak o il seçim çevresinde; ilçe idare kuruluna da ancak o ilçede kayıtlı olanlar seçilebilir.

İl ve ilçe idare kurulu başkan ve üyeleri, başka bir il ve ilçe idare kurulu başkan ve üyesi olamazlar.

Vazife Taksimi:

MADDE 59 — İdare kurulları, ilk toplantılarında, bir ikinci başkan, bir sekreter, bir muhasip seçerler.

Başkan, kademesinin çevresi içinde Partiyi temsil eder; başkanlığa bağlı teşkilâtı teftiş ve murakâbe eder. Muhaberatı sekreter üye ile hesap işlerine ait evrakı da muhasip üye ile birlikte imzalar.

İkinci Başkan, başkanın yardımcısıdır. Kendisine vereceği işlere bakar. Başkan bulunmadığı zaman ona vekâlet eder.

Sekreter Üye, Siyasî Partiler Kanunu, tüzük ve yönetmelikler dairesinde lâzım gelen defterleri, idare kurulu zabıtlarını tutar. Kararları yazar ve imza ettirir. Dosyaları ve her türlü evrakı Başkanla birlikte

muhafaza eder. Başkan ve İkinci Başkan bulunmadığı zaman Partiyi temsil selâhiyeti **Sekreter Üye**nindir.

Muhasis Üye: İdare Kurulunun bilûmum hesap işlerine bakar. Siyasî Partiler Kanunu, tüzük ve yönetmelikler gereğince lüzumlu muhasebe defterlerini tutar. Sarfiyatın kurul kararına uygun olmasından Başkanla birlikte mes'uldür. Aiadatın tahsilini sağlar. Ve bu hususta gerekli tedbirleri alır. Varidat bulma imkânlarını kurula teklif eder. Kongreye sunulacak kesin hesap raporunu ve bütçe tasarısını hazırlar.

Kurul Toplantıları, Müstafi Sayılacak Üye:

MADDE 60 — İdare kurulları, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile en az haftada bir toplanır. Aksi-ne karar verilmedikçe, kurul üyelerinden başkası toplantıda bulunmaz. Kararlar mevcudun salt çoğunluğu ile alınır.

Mazereti olmadığı halde üst üste belirli üç toplantıya gelmeyen üye istifa etmiş sayılır.

Ancak bu hükmün tatbik edilebilmesi için, mutâd toplantı günlerinin tarih ve saat gösterilmek suretiyle karar defterine geçirilmesi, toplantıların parti binasında yapılması, bu kaydın bütün üyelerin imzası ile tesbit edilmesi, mutâd dışındaki toplantılar için yapılacak davetlerde, tarih ve saat yazılarak imza ettirilmesi, toplantıda bulunanların isim ve imzalarının her kararda bulunması şarttır.

Müstafi sayılan üye, üst kademeye itiraz edebilir. Bu kademenin vereceği karar kesindir.

Kurulların Müddetleri ve Kurullarda Boşalmalar:

MADDE 61 — İdare Kurullarının müddetleri, müteakip kongrelerine kadar devam eder. Bu müddet içinde herhangi bir sebeple boşalan üyelikler için yedekten en fazla oy alan üye davet edilir.

İdare Kurullarının Vazife ve Selâhiyetleri:

MADDE 62 — İdare Kurullarının vazifeleri şunlardır:

a) Parti prensiplerini, her fırsattan faydalanaarak yaymak, halkın Partiye karşı sevgisini ve ilgisini artırmak,

b) İlgili kanun ve Parti tüzüğü ve yönetmelik hükümlerini, PARTİ DİVANI ve Genel İdare Kurulu kararlarını, üst kademenin vereceği talimatı, kademe kongresinin karar ve direktiflerini yerine getirmek; kendine bağlı teşkilâtı idare ve murâkabe etmek, kademelerin faaliyetini tanzim etmek;

c) Memleket işleri ile alâkadar olmak, seçimlerde Parti adaylarını kazandırmak için çalışmak;

d) Kendi kongrelerinde görüşülecek işleri hazırlamak; kendi faaliyet raporunu, kademesi kesin hesabını ve gelecek faaliyet dönemi bütçe tasarısını kongreye sunmak;

e) Partililer arasındaki geçimsizliği önlemek ve icabında ara bulmak;

f) Partiyi kuvvetlendirmek ve geliştirmek ve bu hususta gerekli gördüğü düşünceleri bir üst kade-

meve bildirmek; Parti gelirlerinin en elverişli şekilde toplanması ve yeni gelir kaynakları bulunması için tedbirler almak;

g) Kendi vazifelerine ait işleri hakkında partililerin yardımından faydalanmak; fikir ve mütalâaları almak üzere komisyonlar kurmak ve toplantılar yapmak;

h) Parti teşkilâtı arasında, iş ve vazife bakımından faaliyetlerde zaruret olmadıkça bir üst kademeden yukarı kademe ile yazışmaya girmiyerek, sıraya riayet suretiyle alt ve üst kademe ile nezaket ve sevgi dairesinde sözlü ve yazılı münasebette bulunmak ve tesanüdü devam ettirmek;

i) Kendi çevresinde, Partinin durumu ve üye miktarı hakkında, her altı ayda bir üst kademeye rapor vermek ve alt kademeden bu raporları istemek ve takip etmek;

j) Kendi çevresindeki, bütün siyasi faaliyetlerle yakından ilgilenerek, çevrenin içtimaî, iktisadî sıhhi vesair işleri hakkında belediyeler ve il genel meclisleri içindeki Parti mensuplarını tenvir ve bunların faaliyet istikâmetlerini tayin etmek; bunları talimat dairesinde grup halinde teşkilâtlandırmak; seçimlerde yapılması icap eden işleri mahallin icaplarına göre tayin ve tanzim etmek;

k) Parti hizmetleri için lüzumuna göre, memur, kâtip ve müstahdemin işe alınması, işten çıkarılması, tahsisatını tayin ve tanzim etmek;

l) Kanunların ve Tüzüğün yüklediği diğer vazifeler;

feleri yerine getirmektir.

Yasak İşler:

MADDE 63 — İdare Kurulları Başkanları:

a) Genel İdare Kurulunun muvafakatını almadan kendi çevrelerini aşan Partinin genel siyaseti hakkında beyanat veremezler. Kendi kademelerine tekabül eden resmî makamlardan yukarı makamlarla muhabere edemezler.

b) Bağlı bulundukları üst kademeye irtibatlarını kesemezler. Şikâyet ve talepleri varsa, bunları ilgili kademeye de malûmat vermek suretiyle üst kademeye bildirirler.

İşten El Çektirme:

MADDE 64 — Siyasî Partiler Kanunu ve Tüzük hükümleri gereğince tutulması lüzumlu bulunan defter ve cetvellerin usulüne uygun olarak tutulmaması veya bu defterler üzerinde tahrifat yapılması, yahut muhafaza edilmemesi, Parti menfaatlerini açık ve ağır surette ihlâl edici fiil ve davranışlarda bulunulması gibi hallerde il ve ilçe başkanı ve idare kurullarına, Genel İdare Kurulu tarafından kısmen veya tamamen işten el çektirilebilir.

İşten el çektirmeyi gerektiren bir durumu tesbit eden İl İdare Kurulu, gerekli bir raporla Genel İdare Kurulundan İlçe İdare Kurulu Başkanının ve üyelerinin kısmen veya tamamen işten el çektirilmelerini isteyebilir. Genel İdare Kurulu, İlçe İdare Kurulunun mütalâasını aldıktan ve durumu inceledikten sonra

icap ediyorsa ilçe başkanı ve üyelerini kısmen veya tamamen işten el çektirebilir.

Genel İdare Kurulu, resen veya teftiş sırasında, müfettişlerin gösterecekleri lüzum üzerine, o ilin partili parlamento üyelerinin de mütalâaları sorulduktan ve İl İdare Kurulunun müdafaasını aldıktan sonra, kısmen veya tamamen il başkanı ve idare kurullarına işten el çektirebilir. Genel İdare Kurulunun kararı kesindir.

İl ve İlçe İdare Kurullarına işten el çektirildikten sonra, yedeklerinin davet edilmesine rağmen İdare Kurullarının üye adedi 59'uncu maddede gösterilen miktarların altına düşerse, Genel İdare Kurulu, işten el çektirme kararı ile birlikte geçici kurulları teşkil ve tebliğ eder.

Kısmen işten el çektirme halinde, il ve ilçe idare kurulları, yedek üyelerle tamamlanır.

Genel İdare Kurulu, işten el çektirmeye sebep olan hâdiselerde suç tesbit ettiği takdirde, durumu derhal alâkalı resmî mercilere intikal ettirmeye mecburdur.

İdare Kurullarının İnfisahı:

MADDE 65 — İdare kurullarının üye sayısı, herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere yedek üyelerin de gelmesine rağmen, Tüzüğün 59'uncu maddesinde gösterilen miktarların altına düştüğü takdirde, o idare kurulu münfesihi addedilir. Ancak bu durum kongrece seçilmiş başkanlara tesir etmez. Başkanlar mü-

teakip olağan kongreye kadar vazifelerine devam ederler.

Geçici İdare Kurulları:

MADDE 66 — İnfisah etmiş veya işten el çektilmiş idare kurullarının yerine, bir üst kurulca geçici idare kurulları kurulur. İşten el çektililmemiş başkanlar geçici idare kurullarının da başkanı olurlar.

Başkanı dahil, İl ve İlçe İdare Kurulları infisah etmiş veya işten el çektililmiş ise, yenisi kuruluncaya kadar, üst kurul, resmî makamlara karşı işlerin yürütülmesini sağlamak gayesiyle İl ve İlçe İdare Kurullarını tedvire, bir veya birkaç partili üyeyi geçici olarak görevlendirebilir.

Geçici İdare Kurullarının resmen teşekkülünden itibaren 45 gün içinde, kademe kongreleri toplanarak normal idare kurullarını seçer. Bu süre içinde olağan kongrelere başlanmış ve 45 gün içerisinde yeni delege seçilmiş ise, kongre bunlarla; yeni delege seçilmemiş ise, kongreler eski delegeler ile yapılır. Bu suretle seçilen İdare Kurulları, normal kongrelerine kadar devam ederler.

Geçici idare kurullarının yetkisi, kongrelerde seçilmiş idare kurullarının aynıdır. Ancak geçici idare kurulunun üyeleri, kendi kademe kongrelerinin tabii delegesi olamazlar. Geçici idare kurulunun kurulması esnasında, normal kademe kongreleri başlamış ise, geçici idare kurullarının yapacakları kongreler, nor-

mal kademe kongrelerinin gündemine uygun olarak hazırlanır.

45 gün içinde, kurullar, kongreyi toplantıya çağırılmazsa, üst kurul Tüzük hükümleri gereğince kongreyi toplar.

İl Başkanlığının, istifa veya herhangi bir sebeple boşalması halinde, İlçe İdare Kurulları ile İl İdare Kurulu, en geç bir ay içerisinde toplanarak, partili bir üyeyi İl Başkanlığına seçer ve bu başkanın görevi normal kongreye kadar devam eder.

İlçe Başkanlığının boşalması halinde ise, İlçe İdare Kurulu, en geç bir ay içerisinde toplanarak partili bir üyeyi normal kongreye kadar ilçe başkanlığına seçer.

III. İL TEŞKİLAT MECLİSİ

Kuruluşu ve Vazifeleri:

MADDE 67 — İl Teşkilât Meclisi, T.B.M.M. ve İl Genel Meclisi üyeleri, İl ve İlçe İdare Kurulu Başkan ve Üyeleri ile il dahilindeki partili belediye başkanlarından teşekkül eder.

İl Teşkilât Meclisi, İl İdare Kurulu tarafından toplantıya çağrılır ve İl Başkanının başkanlığında toplanır. İl Teşkilât Meclisi'ne Genel İdare Kurulundan veya O'nun yetkili kıldığı kimse katılırsa, toplantı onun başkanlığında yapılır. Toplantılarda Partinin il dahilindeki politikası, teşkilâtının durumu, talep ve şikâyetler, Parti çalışmaları ve gündemde bulunan diğer hususlarda görüşme yapılır ve istişari

kararlar alınır.

IV. İL DISİPLİN KURULU

Yetkisi:

MADDE 68 — İl Disiplin Kurulu, il kongrelerince seçilen yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder,

İl Disiplin Kurulu, il çevresinde ikâmet eden ve 43'üncü maddenin 2'nci fıkrasına tatat edilmiş olan üyelerin dışında kalan ve yetkili kurullar tarafından kendisine sevkedilen bütün partililer hakkında birinci derecede disiplin takibatı yapmaya yetkilidir.

V. KÖY VE MAHALLELERDE

PARTİ TEMSİLCİSİ

Seçimi ve Görevleri:

MADDE 69 — Her köy ve mahalle muhtarlık bölgelerinde, parti işlerinin yürütülmesi için, partiye kayıtlı üyeler arasından bir asıl ve bir yedek parti temsilcisi seçilir.

Parti temsilcisinin yeri yedekle doldurulmayacak şekilde inhilâl ederse, ilçe idare kurulu olağan mahalle ve köy toplantısına kadar bir temsilci seçer.

VI. İL VE İLÇE DENETİM KURULLARI

Görevleri:

MADDE 70 — İl Kongrelerince seçilen beş, ilçe kongrelerince seçilen üç üyeden müteşekkil denetim kurulları, İl ve İlçe İdare Kurullarının kesin hesaplarını denetler, kongrelere bu hususta rapor verirler.

Bundan başka kanun ve tüzük gereğince tutulması gereken defterlerin tutulup tutulmadığını kontrol ederek, bu hususta idare kurullarını ikâz eder ve bir üst kademeye malûmat verirler.

Denetim Kurulları, kanun, tüzük ve yönetmeliklerde kendilerine verilen diğer görevleri de yerine getirirler.

C YARDIMCI KURULUŞLAR

Gençlik ve Kadın Kolları:

MADDE 71 — PARTİ DİVANI tarafından tasdik edilmiş yönetmelikler gereğince parti merkez ve iller teşkilâtına muvazi olarak Gençlik ve Kadın Kolları kurulabilir. Bunların teşekkül şekilleri ve çalışma tarzları ana kademelerine muvazi olur.

Bu teşkilâtların büyük kongreleri ile il ve ilçe kongreleri de keza bu yönetmelikte gösterilen esaslar dahilinde yapılır.

Yüksek Danışma Kurulu:

MADDE 72 — Siyasî, iktisadî, sosyal, vesair meseleler hakkında mütalâa almak üzere PARTİ DİVANI tarafından, merkezde, bir Yüksek Danışma Kurulu kurulabilir. Bu kurulun kuruluşu ve vazifeleri bir yönetmelikte tesbit edilir. Yüksek Danışma Kuruluna, Partiye kayıtlı bulunmayanlar da üye olabilir.

D. PARTİ GRUPLARI

I. T. B. M. M. GRUPLARI

Teşekkülü:

MADDE 73 — Partiye kayıtlı Cumhuriyet Senatosu üyelerinden (**Cumhuriyet Senatosu Parti Grubu**) milletvekillerinden (**Millet Meclisi Parti Grubu**), her iki grubun müşterek toplantısından ise, (**T.B.M.M. Grubu**), Siyasî Partiler Kanununda gösterilen şartlar dairesinde teşekkül eder.

Grup İç Yönetmelikleri:

MADDE 74 — Geçici grup iç yönetmeliği PARTİ DIVANI tarafından hazırlanır. Ancak, bu yönetmeliğin, Partinin T.B.M.M. grubu üye tam sayısının salt çoğunluğuna eşit üye tarafından imzalanması lâzımdır. Geçici iç yönetmelik T.B.M.M. grubu tarafından değiştirilebilir.

Grup Başkan Vekilleri:

MADDE 75 — Parti Genel Başkanı, Partinin T.B.M.M. grubunun başkanıdır. Genel Başkan, T.B.M.M. üyesi değilse T.B.M.M. Parti Grupları kendilerine birer başkan seçerler.

Genel Başkan T.B.M.M. üyesi ise, yasama meclisleri gruplarının da başkanıdır. Her iki grup, kendilerine ikişer grup başkan vekili seçerler.

Grup İdare Kurulları:

MADDE 76 — Grup işlerinin yürütülmesi maksadıyla her grup, grup iç yönetmeliklerindeki esaslar dahilinde Grup İdare Kurullarını seçer.

Grup Disiplin Kurulu:

MADDE 77 — Grup Disiplin Kurulu, grup içi yönetmeliklerinde belirtilen miktarda, her iki grupta

seçilen T.B.M.M. yelerinden teşekkül eder.

Grup Disiplin Kurulu, iç yönetmelikte belirtilen esaslar dairesinde bir bakan, bir ikinci bakan ve bir de sekreter ye seçer ve i yönetmelik esaslarına göre, T.B.M.M. yelerinin yasama meclislerinde işledikleri, daimi ve geçici ihraç cezasını gerektiren suların dışındaki fiillerden dolayı takibat yapar.

II. MAHALLİ MECLİS GRUPLARI

İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Parti Grubu:

MADDE 78 — Her ilde, partiye mensup il genel meclis yelerinden İl Genel Meclisi Parti Grubu; her belediye teşkilatı olan yerde de, partiye mensup belediye meclisi bakan ve yelerinden, Belediye Meclisi Parti Grubu teşekkül eder.

Grup İdare Kurulları :

MADDE 79 — İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Grup İdare Kurulları, grubundaki ye adedine göre üç veya be kişiden teşekkül eder.

Vazife Taksimi :

MADDE: 80 — Grup İdare Kurulları, kendi aralarından bir Başkan, bir İkinci Başkan, bir de Sekreter ye seçerler. İl ve İlçe İdare Kurulu Başkanları, bu meclislerin yeleri iseler, yeniden grup başkanı seçmeye lüzum yoktur. Kendileri Meclis Gruplarının tabii bakanlarıdır. Parti Gruplarının birer karar defteri bulunur.

Grup İdare Kurullarının Vazife ve Selahiyetleri:

MADDE 81 — Grup İdare Kurullarının vazifesi, mensup olduğu meclislerdeki üyeler arasında tesanüdü temin ve meclislerin faaliyetini tanzim etmek; meclis gündemindeki meseleleri takip ederek, bunlar hakkında daha önce karar alınması icabedenler için grup üyeleri ile müzakere etmek ve bir karara bağlamaktır.

Üyelerin Mükellefiyeti :

MADDE 82 — Meclislerin partili üyeleri, grup kararları hilâfına hareket edemez ve oy veremezler. Müzakerelerde bulunmamak, kararlardan haberdar olmamak veya müzkerelerde aksi görüşte bulunmuş olmak, mazeret teşkil etmez

Siyasî Partiler Kanununun 28 nci maddesi mahfuz kalmak şartıyla, grup kararlarının aksine hareket etmek disiplin cezasını müstelzimdir.

E. TEŞKİLÂTA AİT MÜŞTEREK ESASLAR

Toplantı ve Karar Nisabı :

MADDE 83 — Tüzükte başka bir nisap aranmadığı hallerde, bütün kurullar, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir.

Oylarda eşitlik halinde başkanın oyu iki sayılır.

Kurullardaki Seçimler:

MADDE 84 — Tüzükte aksi yazılı olmadıkça, kongre, toplantı ve kurullardaki seçimler gizli oyla yapılır. Adaylar arasında eşit oy çıktığı takdirde kurada kazanan seçilmiş sayılır.

Boşlukların Doldurulması:

MADDE 85 — Kurullarda herhangi bir sebeple boşalma olduğu takdirde, yedek üye derhal dâvet edilir. Yedek üye dâvet edilmeden yapılan toplantılar ve alınan kararlar muteber değildir.

Tutulacak Defterler:

MADDE 86 — Bütün kurullar, noterden tasdikli bir karar defteri ile gelen ve giden evrak defteri, ayrıca idare kurulları, üye kayıt, gelir-gider, demirbaş ve kanunlar ve Tüzük gereğince gerekli diğer defterleri tutumak mecburiyetindedirler

Mühür:

MADDE 87 — Bütün kurulların kendilerine mahsus bir mühürü bulunur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

DİSİPLİN İŞLERİ

Disiplin Cezaları:

MADDE 88 — Disiplin cezaları şunlardır:

- a) İhtar,
- b) Tevbih,
- c) Bir yıla kadar Partiden geçici ihraç,
- d) Partiden daimi ihraç.

Geçici ihraç cezaları bir aydan az, bir seneden çok olmamak üzere tatbik edilir ve bu müddetin sonunda ortadan kalkar.

Geçici ihraç cezasına uğrayan parti üyesi, faaliyetine katılamıyacağı parti organlarına hiçbir tek-lif yapamaz ve bu organlardan talepte bulunamaz;

ancak bu hüküm, geçici ihraç cezasına uğrayanın Parti Tüzüğüne ve Programına, Partinin diğer mevzuatına ve organlarının kararına uyması mecburiyetini ortadan kaldırmaz. Geçici ihraç cezasına uğrayanlar, Parti içinde hiçbir vazife alamazlar.

Disiplin Cezası Gerektiren Haller:

MADDE 89 — Disiplin cezasını gerektiren haller şunlardır:

a) Siyasî Partiler Kanunu, parti tüzük ve yönetmelik hükümlerine, Parti Divanı, Genel İdare Kurulu ve diğer organlar tarafından verilen kararlara aykırı hareketlerde bulunmak;

b) Yukarıdaki fıkrada yazılı esaslara uymayan neşriyatı yapmak veya bu yoldaki neşriyatı tahrik etmek;

c) Her türlü seçimlerde Partinin karşısında adaylığını koymak; diğer partilere ve bağımsızlara oy vermek veya onlar lehine propaganda yapmak veya Parti adına tesbit ve ilân edilen adaylar aleyhinde açık veya gizli çalışmak; oy pusulalarında tahrifat yapmak;

d) Partiyi şahsî menfaatlerine âlet etmek ve bu maksatla nüfuzunu istismar etmek; Parti içinde tesañnüdü ve teşkilât kademelerinin ahenk ve faaliyetlerini bozacak hareketlerde bulunmak; Parti içinde şahsiyat ile uğraşmayı itiyat edinmek;

e) Toplantılarda yapılan konuşma ve kararları açığa vurmak; Partice kendisine vazife ve selâhiyet

verilmediği hallerde kendisini vazifeli ve selâhiyetli göstermek; meşru mazereti olmadığı halde oy hakkını kullanmamak;

f) Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat ve para mukabilinde oylara tesir veya buna teşebbüs etmek, yahut bugibi hallerde menfaat sağlamak ve para almak;

g) Parti evrakını imha etmek; üzerinde tahrifat yapmak veya Parti görevlerini devir ederken bunları teslim etmemek.

Zaman Aşımı :

MADDE 90 — 89. cu maddede yazılı hususlardan dolayı bu hareketlere ittiladan itibaren bir ay ve her halde hâdiselerden itibaren altı ay geçtikten sonra takibat yapılamaz.

Disiplin Takibatı Açılması:

MADDE 91 — Bir üye hakkında disiplin takibatı açmak selâhiyeti, sevk edilmesi icabeden disiplin kuruluna göre, Genel İdare Kurulu, İl İdare Kurulu ve Grup İdare Kurullarınındır.

Disiplin kurullarına sevk kararı, sevke selâhiyetli kurulların üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır.

Partiden geçici veya daimi çıkarılmayı gerektiren hallerde, disiplin cezası verilmesi için sevk kararı almaya yetkili olan kurul, tedbir mahiyetinde olmak üzere, suçlu görülen üyeyi partideki görevlerinden derhal uzaklaştırabilir.

Hakkında tedbir kararı alınan üye, beş gün içinde bu karar aleyhinde Genel İdare Kurulu nezdinde itirazda bulunabilir. Genel İdare Kurulunun, tedbirin kaldırılması yahut devamı hususundaki kararı kesin-dir.

Takibata karar verilmeden önce, tahkikata lüzum görülürse takibata karar verecek kurul, bir üyesini vazifelendirerek bu hususta tahkikat yaptırabilir.

Aleyhinde müracaat edilen üye ile bunu ihbar ve şikâyet edenler, mensup oldukları kurullarda, bu işin müzakeresine iştirâk edemezler.

Disiplin Takibatının Usulü:

MADDE 92 — Disiplin kurulları, aleyhine disiplin takibatı açılmış üyeye muayyen müddet içinde müdafaasının yapılması için yazılı tebligat yaparlar. Müdafa için verilen müddet hiçbir surette 10 günden az olamaz.

Disiplin kurulları tayin edilen müddet sonunda, yapılan iddia ve müdafaanın ışığı altında, müdafa yapılmasıssa mevcut deliller muvacehesinde, en geç 10 gün içinde hâdiseyi tahkik ve müzakere ederek kararını verir. Bu karar, alâkalılara en geç bir hafta için de yazılı olarak tebliğ edilir.

Disiplin kurullarınca verilen kararlar kesinleşme dikçe tatbik edilemezler.

Toplantı ve Karar Nisabı:

MADDE 93 — Disiplin kurulları, üye tamsayısı-

nın salt çoğunluğu ile toplanır ve hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyu ile karar verirler. Ancak ihraç ve geçici ihraç kararları, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır.

Disiplin Kurulu Kararlarına İtiraz:

MADDE 94 — Merkez Disiplin Kurulu ve Müsterek Disiplin Kurulu kararları kesin olup —bu kararlara itiraz edilemez. Ancak Parti Genel Başkanı gerekli gördüğü hallerde, on gün içinde— verdikleri kesin kararların düzeltilmesini bu kurullardan isteyebilir.

İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı alâkalılar bir hafta içinde Merkez Disiplin Kuruluna itirazda bulunabilirler. Merkez Disiplin Kurulu kendisine yapılan itirazları bir ay içinde neticelendirmek zorundadır.

Bu müddet içinde bir karar verilmediği takdirde, İl Disiplin Kurulunun kararı kesinleşmiş sayılır.

BEŞİNCİ KISIM

M A L İ H Ü K Ü M L E R

Gelir Kaynakları:

MADDE 95 — Partinin gelir kaynakları şunlardır:

1. Parti üyelerinden alınan giriş aidatı ile yıllık veya aylık aidat;
2. Partiye mensup T.B.M.M. Üyelerinden alınan aidat;
3. Adaylık için başvuranlardan yoklamaya girmeden önce alınan özel aidat;
- 4 Parti yayınlarının satış bedeli;

5. Parti bayrağı, filâması, rozeti gibi rumuzların satışından sağlanan gelirler;

6. Parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler;

7. Partice tertiplenen, eğlence, müsamere, konser, spor müsabakası ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler;

8. Partinin tertiplediği piyango gelirleri;

9. Bağışlar;

10. Siyasî Partiler Kanunu hükümlerine göre devletçe sağlanan yardımlar.

Üye Aidatı:

MADDE 96 — Her üye, aylık veya yıllık olarak ödenmek üzere, bir aidat yükümünü Partiye girişinde kabul etmek zorundadır. Bu aidatın yıllık miktarı, en az on iki, en çok bin iki yüz lira olur.

T.B M.M. Üyelerinin Aidatı ve Adaylıkla İlgili Gelirler

MADDE 97 — Partiye mensup T.B.M.M. üyelerinin ödiyeceği aidat miktarı, T.B.M.M. Grup kararı ile tesbit edilir.

Adaylık için başvuranlardan, Merkez Yoklamasına veya Aday Yoklamalarına girmeden önce alınacak özel aidata veya bağışlara ve genel, ara ve mahallî, her türlü seçimlerle ilgili adaylık gelirlerine ait esaslar, yoklama yönetmelikleri ile düzenlenir.

Gayrimenkûl Alım ve Satımı:

MADDE 98 — Parti, maksadına hâdim gayri - menkûller dışında, gayrimenkûl iktisap edemez. Par-

tinin gayesi içinde olmak şartıyla gayrimenkûl mallardan gelir sağlanabilir.

Parti Genel İdare Kurulu, Partinin maksadına hâdim olacak gayrimenkûlleri iktisaba, devir ve ferağâ selâhiyetlidir.

Genel İdare Kurulu, Partinin maksadına medar olmak üzere istikraz etmek selâhiyetine sahiptir. İca-bında bu selâhiyetini, İl idare kuruluna da teşmil edebilir.

Piyango Tertibi:

MADDE 99 — Piyango, ancak Genel İdare Kurulunun müsaadesi ile yapılabilir. Müsaade yalnız o ilin seçim çevresine münhasırdır. Genel İdare Kurulu icabında bütün illere şâmil piyango tertip edebilir.

Bağışlar:

MADDE 100 — Parti için gerçek veya tüzel kişilerin herbirinden aynı yıl içinde alınacak bağış tutarı yirmibeşbin liradan veya bu kıymetten fazla olamaz.

Siyasî Partiler Kanununun 71'inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı müessese ve teşekküllerden bağış istenemez. Ve kredi alınamaz.

Gelir Makbuzları:

MADDE 101 — Partinin Genel Merkezinin ve teşkilât kademelerinin gelirleri, Genel İdare Kurulu tarafından bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Makbuzlar Genel İdare Kurulu tarafından bastırılıp ve teşkilâta dağıtılır Parti teşkilât kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlar dolayısıyla Genel İda-

re Kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar. Parti teşkilât kademeleri, kullandıkları makbuzların dip koçanlarını Genel İdare Kuruluna iade etmek mecburiyetindedirler. İade edilmeyen makbuzlardan ve dip koçanlarından dolayı teşkilât kademeleri, Genel İdare Kuruluna karşı mes'uldürler.

Makbuzların asıl kısımlariyle dip koçanlarında aynı müteselsil numara bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi beş yıldır. Makbuz dip koçanları Genel Merkezde saklanır.

Sağlanan gelirin miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve makbuzu düzenliyenin imzası, makbuzda ve dip koçanda yer alır.

Parti Paralarının Muhafazası ve Harcamada Usûl:

MADDE 102 — Partinin paraları, bankalarda muhafaza edilir ve idare kurulu başkanı ve muhasip üyenin müşterek imzası ile çekilebilir.

Merkez teşkilâtında beş bin, İl teşkilâtında bin ve ilçe teşkilâtında beş yüz liraya kadar olan masraf, sonradan karar alınmak üzere başkan ve muhasip üye tarafından birlikte yapılabilir.

Bu miktarları geçmemek üzere, merkez teşkilâtında Genel Muhasip ve iller teşkilâtında Muhasip üyeler avans verebilirler Bu miktarlar, Parti Divanı tarafından değiştirilebilir.

Parti harcamalarına ilişkin müspit evrak beş yıl süre ile saklanır.

İki yüz elli liraya kadar (ikiyüzelli lira dahil) har

camaların makbuz veya fatura gibi bir belgeyle tev-sik edilmesi zorunlu değildir. Ancak, bütün harcama-ların yetkili yönetim organının kararına dayanması şarttır. Şu kadar ki, yetkili kurulca tasdik edilen büt-çede öngörülmüş harcamalar için ödenekleri sınırı i-çinde kalmak şartıyla, ayrıca karar alınması gerek-mez.

Bütçe:

MADDE 103 — Parti Genel Merkezin bütçesi, Genel İdare Kurulu tarafından, iki yıllık olarak hazır-lanır. Parti Divanına sunulur ve Büyük Kongrece ka-rara bağlanır.

İller ve ilçeler teşkilâtının bütçeleri, bu teşkilât idare kurullarınca, iki yıllık olarak hazırlanır; kendi kongrelerince karara bağlanır.

Yardımcı kolların bütçeleri, bu teşkilât idare ku-rullarınca iki yıllık olarak hazırlanır, bağlı bulunduk-ları ana kademenin tasvibi alındıktan sonra, kendi kongrelerince karara bağlanır

Her üst kademe, kendine bağlı ana kademe ve yardımcı kollar bütçelerini denetleme yetkisine sa-hiptir.

Parti Kesin Hesabı, Gelir ve Giderleri Bildirme:

MADDE 104 — Parti Genel Merkezine ait kesin hesap büyük Kongrece ve her teşkilât kademesinin kesin hesabı da, kendi kongresince karara bağlanır.

Parti Genel İdare Kurulu'nun hazırladığı ve Par-ti Divanı'nın tetkik ettikten sonra Büyük Kongre'ye sunduğu Parti Genel Merkezine ait kesin hesabın tas-

D.P.

MILLİYETÇİYİZ, DEMOKRATIZ

